

Vårt försvar och Atlantpakten

I går refererades och citerades utförligt två artiklar ur senaste häftet av Ny Militär Tidsskrift; den ena, införd på ledande plats, gällde "Storbrassövingens innebörd", den andra, av överstelöjtnant Sam Myhrman, behandlade "Skandinaviens luftstrategiska förhållanden ur svensk synpunkt". De båda artiklarna är saktligt klagrogående, men ytterst försiktigt hållna; några politiska slutsatser dras inte av de militära resonemangen. Dessa resonemang är emellertid av den art att det för var och en måste stå klart hur stora risker vi löper genom att fullfölja vår neutralitetspolitik och till och med vägra att inom dess ram vidta de förberedelser till en samverkan med Västern som i viss mån kunde minska alliansfrihetens faror.

I båda artiklarna understrykes att Skandinavien med all sannolikhet blir en av brännpunkterna, ett av nyckelområdena vid en konflikt mellan öst och väst. Detta är en självfallen konsekvens av Skandinaviens geografiska läge: det gäller för västmakterna att trygga det flankskydd som Norden utgör och att använda det som ett flankhot mot en frambrutande motståndare, och av samma skäl måste ryssarna vara angelägna om att behärska den norra fronten. Storbrassmanövern klargör hur starkt medvetna de militära ledningarna i väster är om detta förhållande. Förra statsrådet Vougts förklaring att vi ligger utanför kulbanan har inte kunnat övertyga generalstaberna i väst eller öst; hr Vougts anseende är för övrigt bättre betjänt med att man i denna förklaring hellre ser ett propagandagrepp än resultatet av en reflekterad undersökning av problemet.

Lika klart är att i det nyckelområde som Skandinavien utgör Sverige inte rimligen kan antas få en fredad position. Ett angrepp på Norge och Danmark kan inte gärna fullföljas utan en aktion mot Sverige; kunde den fullföljas, vilket är en rent teoretisk möjlighet, skulle följden bli att Sverige inringades av ryskkontrollerade områden och kom i totalt beroende av Sovjet. De allra flesta torde erkänna att denna tankegång är hållbar. Men man brukar säga att vi genom att stå utanför Atlantpakten åtminstone har en chans att stå utanför kriget. Det låter sig naturligtvis sägas: det händer faktiskt att människor faller från sjätte våningen utan att skada sig eller får

en kula i hjärtat utan att dö. Men hela detta sätt att resonera är ansvarslöst. Vi experimenterar inte med sådana risker; vi vet att utsikten att slippa undan är så minimal att den aldrig kan tas med i allvarliga beräkningar. Talet om denna lilla chans blir därför ingenting annat än ett propagandatrick eller skyggelappar för att för sig själv dölja verkligheten.

Utgår vi från att ett världskrig måste få en av sina brännpunkter i Norden och att Sverige måste bli indraget i ett sådant krig, blir det också ofrånkomligt att samverkan med västmakterna måste komma till stånd vid ett krig. Under inga förhållanden kan Sverige komma på rysk sida mot Västern; ingen svensk demokratisk politiker har velat eller vågat hävda möjligheten av en sådan hållning, och till och med utrikesministern har genom sitt betonande av att Sverige aldrig kan komma i militär konflikt

med Norge eller Danmark visat att han på den punkten är delaktig av den allmänna insikten. Men en samverkan som är helt eller i det närmaste oförberedd blir ineffektiv. Såsom militära undersökningar, publicerade i Dagens Nyheter, klart anger kan en hjälpaktion från Västerns sida komma att ta månader om den är oförberedd, men blir en fråga om dagar eller på sin höjd veckor om den är förberedd. Det största värdet får naturligtvis en samverkan som alltigenom organiserats på förhand, men i varje fall borde en sådan samverkan förberedas i fråga om de strategiska nyckelpositionerna; som sådana betecknas i Ny Militär Tidsskrifts ledande artikel Kalotten, Skagerakpassagen, Sunden och södra Östersjön.

Redan från den mest begränsade intressesynpunkt är alltså en omläggning eller i varje fall en nyorientering av vår utrikespolitik att anbefalla. Men härtill kommer det större perspektivet. Såsom överstelöjtnant Myhrman påpekar har riskerna för ett tredje världskrig minskat genom Atlantpaktens tillkomst. Genom Sveriges anslutning skulle denna pakt vinna i styrka och därmed också i värde såsom fredsfaktor. Sverige skulle på en gång stärka den stora fredsorganisationen och sin egen ställning.

29/10

Det rättsliga läge som enligt hovrättens utslag

i målet om den s. k. knivfällan föreligger har beklagats och kritiserats på många håll. Det har betonats att enligt detta utslag en presumption finns för att den som leder en brottmålsundersökning har rätt; även om hans åtgärder måste anses tvivelaktiga, fastslås det rent av, kan han inte alltid bli ansvarig för tjänstefel. Det är slående att saken endast synes ha blivit uppmärksammas i liberala tidningar. Inom högern och socialdemokratin tiger man eller säger i förbigående något om att det hela inte är så farligt.

Detta förhållande är efter allt att döma karaktäristiskt. I en rad affärer under de senaste åren där det gällt att få öppet besked och att påtala övergrepp och smussel från myndigheternas sida har nästan uteslutande liberala organ — jämte den syndikalistiska Arbetaren — varit verksamma. Högern är traditionellt respektfull mot överheten, socialdemokraterna har blivit respektfulla sedan de genom politiska framgångar börjat identifiera sig med överheten.

Hr Hjalmarson förklarade i en intervju för någon tid sedan att han inte hade denna hållning mot myndigheter, och det skall gärna erkännas att det finns något friskt och öppet i hans uppträdande som sticker av mot den gamla bugande konservativa typen. Men i det hela har högern inte kommit ifrån denna vördnad för auktoriteter, som ibland på ett rörande sätt för tanken på gammal knekt-disciplin och ibland får en olustig bismak av snoberi och servilitet. Svenska Dagbladet yrkar i dessa dagar på mindre sekretess i fråga om diplomatiska papper, men när dessa papper innehåller något otrevligt om monarkiska och ministeriella förlöppningar blir tidningen diskret och korrekt som en kammarherre.

Skolmannen Stellan Arvidson, en socialdemokrat med självständighet, framhöll i en debatt häromdagen att hans parti inte var emot kritik av överheten, men, tillade han, man idkade helst denna kritik inom organisationerna, inte i pressen. Litet annorlunda uttryckt: socialdemokraterna diskuterar saker av denna art i hemlighet, inom sina föreningar och styrelser, inte öppet i pressen och de offentliga debatterna. Men det är just en öppen kritik, öppna anklagelser, ett öppet meningsutbyte som behövs. Och på den punkten har socialdemokratin vid makten svikit sina traditioner som oppositionsparti.